Uddrag af udenrigsministerens udtalelse den 15.juni 1965 på Socialdemokratiets kongres.

- De brændende problemer i øjeblikkets internationale situation er Sydvietnam og Den dominikanske Republik. Som bekendt har USA ment sig nødsaget til at intervenere med militær magt. Det er klart, at vi i Danmark må se herpå med den største bekymring. Gang på gang bliver vi stillet over for akutte situationer, hvor det ene eller andet af de vestlige lande føler sig tvunget til at gribe ind. Når sådanne situationer er opstået, er det normalt for sent at forsøge at påvirke hændelsesforløbet effektivt. Det må ske på et langt tidligere tidspunkt, inden konfliktmulighederne har fået lov til at udvikle sig. Det er derfor nødvendigt, at de vestlige lande i tide anlægger en langsigtet politik over for de nye lande, således som jeg påpegede det på NATO-ministermødet i maj d.å. i London. Jeg understregede, hvor betydningsfuldt det er, at vi i Vesten optager forbindelse med og forstår lederne i udviklingslandene. Jeg fremhævede, at vi ikke skulle tage afstand fra eller undsige disse ledere, fordi de i ord eller handlinger indtager standpunkter, der ikke umiddelbart stemmer med de set fra et vestligt synspunkt ønskelige. Føler lederne sig isoleret fra eller svigtet af Vesten, og sker det yderligere, at reaktionære elementer, som spiller op til Vesten, kommer til magten i de nye lande med vestlig støtte, er det naturligt, at de fremskridtsvenlige, men ofte uerfarne ledere bliver indfanget af den østlige imperialisme. Derved fremkommer den situation, at Vesten fremtræder som højrereaktionens støtter. Kommunisterne iværksætter så med deltagelse af de indfangede fremskridtsvenlige kræfter de såkaldte nationale befrielseskrige, som indgår i den internationale østlige strategi. Den lokale konflikt bliver derigennem et led i den internationale magtkamp, og hensynet til den lokale befolknings interesser træder i baggrunden.
- Det forhold ude i verden, der i dag mest optager sindene, er vel nok den krigeriske konflikt i Vietnam, hvis befolkning i snart 25 år har levet i en tilstand af ufred og usikkerhed og ofte blodig og opslidende krigstilstand. Forholdene er blevet stedse forværret. Den amerikanske regering besluttede i samråd med den sydvietnamesiske regering i begyndelsen af februar i år under henvisning til det stadig øgede omfang af den nordvietnamesiske støtte til Vietcong-guerillastyrkerne i Sydvietnam at indlede en række aktioner mod Nordvietnam for at bringe infiltrationen til ophør og derved tilvejebringe forudsætningerne for en løsning af Vietnam-konflikten ad

forhandlingens vej. Siden da er der gradvis sket en forstærkning af den amerikanske aktivitet i området. Senest er amerikanske tropper sat direkte ind i kamphandlingerne.

- Vi følger med bekymring den intensivering af krigen, der fra begge sider nu har fundet sted. Vi har fra dansk side over for repræsentanter for det amerikanske udenrigsministerium givet udtryk for denne bekymring og udtrykt håbet om, at der må vise sig veje til en fredelig løsning af konflikten, idet en løsning med militære midler alene efter vor opfattelse ikke er mulig. Da vi ikke har nogen forbindelse med myndighederne i Nordvietnam, har det ikke været muligt at fremsætte tilsvarende udtalelser over for disse, og vi må beklage, at hverken Peking eller Hanoi har vist interesse for de fra USA's side fremsatte tilbud
om forhandlinger uden forhåndsbetingelser, ligesom de heller ikke reagerede på den midlertidige indstilling af de amerikanske bombeaktioner mod militære mål i Nordvietnam, hvorfra Vietcong støttes.
- Ulykkeligt har det også været, at Hanoi og Peking har afvist FN's kompetence i striden bl.a. ved at tilkendegive, at generalsekretær U Thant ikke vil være velkommen i Hanoi eller Peking. Ligeledes har både Kina og Nordvietnam afvist de britiske bestræbelser på at finde frem til en løsning. Det vil erindres, at de begge blankt nægtede endog at lade Gordon Walker få adgang til Peking og Hanoi for at sondere mulighederne for en løsning.
- Det har stedse været regeringens opfattelse, at udgangspunktet for en ordning af Vietnam-spørgsmålet må være en overholdelse af Geneve- aftalerne af 1954, og at ansvaret for, at en ordning tilvejebringes,
i første række må påhvile de lande, der deltog i Geneve-konferencen i 1954.
- Man må erkende, at Vietnam-situationen er overordentlig vanskelig og problemfyldt, og man må give den amerikanske regering ret i, at den ikke kan anskues lokalt, men må bedømmes i den store sammenhæng. De infiltrerende Vietcong-styrker får udtalt støtte fra Hanoi og Peking, og det vil have meget store konsekvenser, hvis man ikke ved den politiske løsning, som nu må findes, når frem til en varig balance.

*./...

Hvis man tænkte sig, at USA uden at have sikret sig mod, at andre trængte ind i området, øjeblikkelig eller i løbet af meget kort tid trak sine tropper tilbage fra Vietnam, måtte man se i øjnene, at så ville Sydvietnam ikke blive en fri og uafhængig

stat, men en stat, der de facto blev behersket umiddelbart fra Hanoi og også i høj grad fra Peking.

- Man må endvidere være klar over, at med den vældige guerillaagtige aktivitet, der allerede foregår i lande som Thailand og Burma, og med den store politiske ustabilitet, der næsten nærmer sig og i visse tilfælde er borgerkrigslignende tilstande som i Laos og Cambodia, ville en amerikansk tilbagetrækning i løbet af forbavsende kort tid gøre hele dette område til et fra Peking politisk og sandsynligvis også militært domineret område. Det ville betyde, at Malaysia, som i forvejen står i en overordentlig vanskelig situation over for det meget store Indonesien, næppe heller ville kunne opretholde en status som en fri og selvstændig stat. Det ville medføre, at Pekings magt ville række frem til Indiens grænser. Hvis denne udvikling får lov til at foregå, så rykker vi den tredje verdenskrig forbavsende nær, og så er det noget, der kommer til i allerhøjeste grad at vedrøre os alle sammen. Derfor må man efter min opfattelse ikke letsindigt betragte det, der i øjeblikket sker i Vietnam. Spørgsmålet om retten for de små lande langt kommunistblokkens grænser til et liv i frihed og selvbestemmelse er ikke begrænset til Sydøstasien alene.
- For Danmark som medlem af NATO må det være af afgørende betydning, at USA lever op til sine traktatmæssige forpligtelser til forsvar for andre lande.
- For at bortvejre mulige tvivl vil jeg gerne gentage, hvad jeg sagde i Folketinget den 26.maj, at der ikke fra amerikansk side på NATO-minister- mødet blev fremsat nogen anmodning til os eller andre om at udtale støtte til den amerikanske politik i Vietnam, og vi har da heller ikke fra dansk side afgivet nogen erklæring herom, men udtalt os, som jeg allerede har nævnt.
- Et andet af verdenspolitikkens brændpunkter i dag er Santo Domingo, hvor amerikanske tropper som bekendt har interveneret i det oprør, der er brudt ud mod den siddende regering.
- Som et lille land kan vi ikke acceptere retten til intervention i et andet lands indre forhold, men jeg vil gerne understrege, at vi samtidig

må anerkende retten til individuelt og regionalt forsvar i overensstemmelse med FN's pagt. Hvor grænsen mellem de to hensyn findes, må afhænge af en bedømmelse i de konkrete tilfælde.

- Siden oprørets begyndelse har situationen på øen været - og er endnu den dag i

dag - kaotisk, og det er ikke muligt for os at danne os et klart billede af de kræfter, der rører sig i Santo Domingo. Vi mener dog ikke, at de kommunistiske kræfter, der angives at have været indblandet i urolighederne, i sig selv kan være et tilstrækkeligt grundlag for den amerikanske intervention. Selv om der ingen tvivl er om, at situationen i oprørets første dage var sa kaotisk, at de humanitære aspekter - det være sig evakueringen af udenlandske statsborgere eller adskillelsen af de stridende parter - ikke kan afvises, kan den ikke motivere den massive intervention. Fra dansk side hilser vi med glæde FN's inddragelse i sagen og håber, at verdensorganisationen i samarbejde med Organisationen af de amerikanske Stater, der som bekendt har overtaget ledelsen af interventionsstyrken, vil være i stand til at finde en løsning på krisen. Det er vort indtryk, at USA, efter at OAS aktivt er blevet inddraget i sagen, har indtaget en møre neutral holdning end i krisens første dage, og vi håber, at det snart må vise sig muligt at få skabt en midlertidig samlingsregering, der kan bringe krigstilstanden til ophør, bane vejen for en lovformelig regering og give det hårdt ramte dominikanske folk mulighed for at vende tilbage til en fredelig tilværelse.